

درس خارج فقه استاد حمید درایتی

جلسه پنجم، ۲۷ شهریور ۱۴۰۰

موضوع: کتاب الشركة/ شرکت تعاونی /افزایش سرمایه

۵ - نابرابری سرمایه گذاری اعضاء تنها می تواند بر اساس امکان معاملات آنان یا شرکت در اساسنامه پیش بینی شود، لکن هیچ يك از اعضاء نمی تواند مالك بیش از يك هفتم سرمایه شرکت تعاونی باشد [1].

۶ - ثبت و تشکیل قانونی هر شرکت تعاونی منوط بر تأدیه (در صورتی که آورده ی اعضاء نقدی باشد) و یا تقویم و تسلیم (در صورتی که آورده ی اعضاء غیر نقدی باشد) يك سوم کلّ سرمایه شرکت می باشد. باقی سرمایه نیز باید تا مدتّ مقرر در اساسنامه، از جانب اعضاء تأدیه گردد [2].

۷ - تأدیه دو سوم باقیمانده ی سهمی که هريك از اعضاء متعهد به پرداخت آن شده است، می تواند به موجب اساسنامه به صورت اقساط باشد مشروط به آنکه هريك از اقساط کمتر از يك دهم مبلغ کل تعهد نباشد [3].

بخش ششم - انتقال سهام

انتقال سهام در شرکت های تعاونی به دو صورت ممکن است:

- سبب قهری، که عبارتند از:
 - موت اعضاء
 - وثیقه ی دین قرار گرفتن سهام و عدم تمكّن اعضاء نسبت به پرداخت دین
- سبب اختیاری، که عبارتند از:
 - واگذاری سهام اعضاء به سایر اعضاء — انتقال سهام يك عضو به سایر اعضاء با دو شرط جائز است:
 - ▶ بر اساس اساسنامه تملك سهام نابرابر برای اعضاء مجاز باشد.
 - ▶ عضو شرکت مالك يك هفتم مجموع سرمایه شرکت نباشد.

▪ واگذاری سهام اعضاء به غير اعضاء — به نظر می رسد اگرچه قانون گذار در ماده ۱۲ قانون شرکت های تعاونی [4]، فروش سهام اعضاء را منحصر به خرید ساير اعضاء نموده است اما بنابر ماده ۲۲ قانون بخش تعاونی اقتصاد [5]، فروش آن به غير اعضاء را نیز مجاز می باشد [6].

بخش پنجم - افزایش سرمایه

قانون گذار چند شیوه برای افزایش سرمایه در شرکت های تعاونی پیش بینی نموده است که عبارتند از:

- عرضه سهام جدید به غير اعضاء [7]
- افزایش تعداد سهام اعضاء موجود
- مشارکت دولت و یا سازمان های دولتی [8]
- بهره مندی از تسهیلات بانکی [9]

[1] ماده ۱۱ اصلاحیه قانون شرکت های تعاونی: میزان سهام هر عضو را می توان در اساسنامه به نسبت امکان معاملات او یا شرکت تعیین نمود و در هر حال میزان سهام یک عضو نباید از یک هفتم کل سرمایه شرکت تجاوز کند.

[2] ماده ۲۱ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران: هر تعاونی وقتی ثبت و تشکیل می شود که حداقل یک سوم سرمایه آن تأدیه و در صورتی که به صورت نقدی و جنسی باشد تقویم و تسلیم شده باشد. تبصره - اعضاء تعاونی مکلفند مبلغ پرداخت نشده سهم خود را ظرف مدت مقرر در اساسنامه تأدیه نمایند.

[3] تبصره ماده ۱۱ اصلاحیه قانون شرکت های تعاونی: به موجب اساسنامه می توان پرداخت بهای سهام خریداری شده هر عضو را به استثنای نخستین سهم خریداری از شرکت که نقدی است به اقساط با مدت معین که هر قسط از یک دهم مبلغ تعهدی کمتر نباشد، مجاز دانست. در این صورت پرداخت سود سهام به نسبت مبلغ پرداختی و مازاد برگشتی از بابت معاملات عضو که موافق مقررات این قانون از تاریخ عضویت تعلق می گیرد موکول است به تصفیه تمام اقساط تعهدی او بابت سهام خریداری.

[4] ماده ۱۲ قانون شرکت های تعاونی: انتقال سهام شرکت تعاونی به غیر عضو شرکت مجاز نیست.

[5] ماده ۲۲ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران: عضو یا اعضای تعاونی می توانند با رعایت مقررات این قانون سهم خود را به سایر اعضا و یا افراد جدید واجد شرایط واگذار نمایند.

[6] یکی از حقوق دانان معتقد است مفهوم مخالف ماده ۲۲ قانون بخش تعاونی اقتصاد نه تنها ناسخ ماده ۱۲ قانون شرکت های تعاونی نبوده بلکه مؤید آن نیز می باشد زیرا قانون گذار در ماده ۲۲ قانون بخش تعاونی اقتصاد تعبیر به افراد جدید کرده است و مراد ایشان افرادی هستند که در ابتدا به عضویت در شرکت درآمده (جدید الورود) و سپس سهام سایر اعضا را تملک نمایند.

[7] تبصره ۲ ماده ۱۰ اصلاحیه قانون شرکت های تعاونی: افزایش سرمایه شرکت تعاونی از طریق خرید سهام به وسیله اعضای جدید و یا افزایش تعداد سهام اعضای قبلی شرکت صورت می گیرد.

[8] ماده ۲۴ ماده ۲۴ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران: دولت موظف است جهت تحقق اهداف مندرج در اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی و افزایش سهم بخش تعاون در اقتصاد ملی با رعایت ضرورتها و در قالب برنامه رشد و توسعه اقتصادی اجتماعی کشور شرایط و امکانات لازم را برای گسترش کمی و کیفی تعاونیها به گونهای که اینبخش، نقش مؤثر در رشد و توسعه اقتصادی ایفاء نماید، فراهم آورد. تبصره ۱ - بمنظور فوق دولت می تواند با استفاده از منابع بودجه ای یا منابع بانکی با تضمین دولت، وام بدون بهره در اختیار تعاونی قرار دهد و اموال منقول و یا غیر منقول و وسایل و امکانات لازم را به قیمت عادلانه بطور نقد و یا اقساط برای تشکیل و تقویت تعاونیها با آنها بفروشد و یا به آنها اجاره دهد و یا اقدام به عقد اجاره بشرط تملیک بنماید و یا سهام شرکتها و مؤسسات دولتی و وابسته دولت و بانکها و مصادره و ملی شده را به تعاونیها منتقل نماید.

[9] تبصره ۲ ماده ۲۴ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران: بانکها موظفند جهت سرمایه گذاری و یا افزایش سرمایه تعاونیها و یا تقویت آنها وام و سایر تسهیلات اعطائی را در اختیار آنان قرار دهند و می توانند قرارداد نمایند که سرمایه هائی که از محل وام و سایر تسهیلات اعطائی تأمین می شود به عنوان ضمانت و یا وثیقه و یا رهن در نزد بانک باشد و یا

در صورتیکه تعاونی قادر به بازپرداخت وام نباشد بانک مطالبات خود را از طریق فروش اموال تعاونی تسویه نماید که در خرید اینگونه اموال تعاونیهای دیگر اولویت دارند.